

RO

RO

RO



COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 4.2.2011  
COM(2011) 43 final

2011/0020 (NLE)

Propunere de

**DECIZIE A CONSILIULUI**

**Privind semnarea și aplicarea provizorie a unui memorandum de cooperare între  
Uniunea Europeană și Statele Unite ale Americii în materie de cercetare și dezvoltare în  
sfera aviației civile**

## EXPUNERE DE MOTIVE

### 1. CONTEXTUL PROPUNERII

#### 1.1. Motivele și obiectivele propunerii

La 30 martie 2009, Consiliul a solicitat Comisiei să ia toate măsurile necesare pentru optimizarea nivelului de interoperabilitate între programul de modernizare a managementului traficului aerian (ATM), SESAR (a se vedea mai jos) și programul echivalent din SUA, NextGEN, precum și alte proiecte regionale din zonele OACI (Organizația Aviației Civile Internaționale). Comisiei i s-a solicitat de asemenea să țină cont de necesitatea coerenței SESAR cu evoluțiile conceptuale la nivel global. În acest scop, Consiliul a invitat Comisia să transmită o recomandare prin care Comisia să fie autorizată să deschidă negocierile pentru un memorandum de cooperare cu Administrația Aviației Federale (FAA) din SUA<sup>1</sup>. La 10 iunie 2009, Comisia a prezentat Consiliului această recomandare<sup>2</sup>. Comisia a propus extinderea cadrului de cooperare ce urmează a fi negociat cu FAA dincolo de interoperabilitatea SESAR-NextGEN, respectiv la domeniul mai larg al cercetării și dezvoltării în sfera aviației civile.

Pe baza recomandării Comisiei, la 9 octombrie 2009, Consiliul a adoptat o decizie prin care mandata Comisia să decidă negocieri cu FAA în numele UE în privința unui Memorandum de cooperare în materie de cercetare și dezvoltare în sfera aviației civile. Consiliul a solicitat de asemenea Comisiei să elaboreze, în paralel, o anexă care să trateze chestiunea interoperabilității SESAR-NextGen.

Proiectul de memorandum propus definește termenii și condițiile de cooperare reciprocă între UE și SUA în scopul promovării și extinderii cercetării și dezvoltării în sfera aviației civile. Memorandumul reprezintă un instrument important care, prin intermediul unui cadru juridic obligatoriu și cu respectarea principiilor de reciprocitate convenite, va permite părților să urmărească împreună obiectivul comun de a asigura sisteme de transport aerian mai ecologice și mai eficiente. Proiectul de memorandum va permite cooperarea dintre cele două părți în ceea ce privește o serie de activități de cercetare și dezvoltare din orice domeniu al aviației civile.

La 18 iunie 2010, pe baza directivelor de negociere prevăzute în mandat, cele două părți au parafat proiectul de Memorandum de cooperare și proiectul de anexă care tratează chestiunea interoperabilității SESAR-NextGEN. În așteptarea aprobării Parlamentului European și a deciziei Consiliului privind încheierea memorandumului propus, Comisia propune Consiliului să adopte o decizie prin care să autorizeze semnarea acestuia și aplicarea sa provizorie.

#### 1.2. Contextul general

##### *SESAR*

Programul de cercetare privind managementul traficului aerian în cerul unic european (SESAR) este pilonul tehnologic al cerului unic european (SES)<sup>3</sup>. Este un program în trei

---

<sup>1</sup> Rezoluția Consiliului privind aprobarea Planului general european de gestionare a traficului aerian, articolele 14 și 15, 30 martie 2009.

<sup>2</sup> Recomandarea Comisiei către Consiliu SEC (2009) 744 final, 8.6.2009.

<sup>3</sup> Regulamentele...

etape care a fost **definit, se dezvoltă și va genera** tehnologii, sisteme și proceduri ATM de ultimă generație și la un nivel ridicat al calității, care vor respecta obiectivele și cerințele SES. Unul dintre rezultatele foarte importante ale etapei de definire a SESAR este Master planul privind managementul traficului aerian european (denumit în continuare „Master plan”), care reprezintă o foaie de parcurs elaborată în comun ce a fost aprobată de Consiliul UE și recunoscută de toate părțile interesate din domeniul ATM și care are ca scop implementarea unei noi generații de tehnologii și proceduri ATM în următorii 10-15 ani. Master planul asigură coordonarea programului de lucru pentru etapa de dezvoltare și, prin analogie, va fi un instrument important în guvernarea etapei de implementare a SESAR.

Programul SESAR se află actualmente în etapa de dezvoltare, care este formată din mai mult de 300 de proiecte de cercetare, dezvoltare și validare consecvente și coordonate, gestionate centralizat de către Întreprinderea comună SESAR (SJU), primul parteneriat public-privat instituit ca organism al UE. Misiunea SJU este de a asigura modernizarea sistemului european de ATM prin coordonarea și concentrarea tuturor eforturilor de cercetare și dezvoltare relevante din UE. SJU numără, pe lângă membrii fondatori UE și Eurocontrol, 15 membri din industria de profil (producători de echipamente de sol și de bord, aeroporturi, linii aeriene, prestatori de servicii de navigație aeriană), inclusiv entități din state terțe și o serie de parteneri asociați.

În SUA, FAA a lansat la rândul său un program de modernizare a ATM, cunoscut sub denumirea de NextGen. Ținând cont de similaritatea dintre SESAR și NextGen, utilizatorii spațiului aerian european au solicitat ferm garantarea interoperabilității dintre SESAR și NextGen, în scopul siguranței și buneii desfășurări a operațiunilor la nivel mondial, al creșterii oportunităților de piață pentru industria de profil europeană și al evitării dublării costisitoare a echipamentelor de la bordul navelor. Companiile din SUA au deja acces la programele europene de cercetare și dezvoltare precum SESAR. Prin urmare, este esențial să se garanteze oportunități reciproce pentru industria europeană.

Comisia este de părere că sporirea cooperării tehnice și operaționale cu FAA reprezintă o măsură necesară care trebuie luată urgent în beneficiul sectorului aviației civile în general. De fapt, creșterea eficienței și a durabilității sistemelor de transport aerian poate fi mai bine realizată prin intermediul unei abordări de ansamblu a sectorului aviației civile. Acesta este motivul pentru care Comisia a recomandat extinderea sferei cadrului de cooperare la domeniul mai amplu al aviației civile.

Propunerea de Memorandum de cooperare cu SUA furnizează o bază solidă și obligatorie din punct de vedere juridic pentru instituirea cooperării în ceea ce privește activitățile de cercetare și dezvoltare, acoperind totodată și subiecte sensibile de tipul răspunderii, al drepturilor de proprietate intelectuală (DPI) și al reciprocității. În plus, memorandumul are potențialul de a stabili standardele internaționale în materie de aviație, generând interoperabilitatea la nivel mondial, răspunzând astfel așteptărilor părților interesate și oferind industriei europene oportunități mai largi de piață.

### **1.3. Dispoziții în vigoare în domeniul propunerii**

Comisia Europeană și FAA au semnat inițial un memorandum de înțelegere (MI) la 18 iulie 2006, stabilind astfel un cadru de cooperare menit să contribuie la un ATM de proporții globale prin facilitarea operațiunilor globale comune. MI a fost actualizat la 17 martie 2009 pentru a se ține seama de rolul cheie al SJU în cooperarea tehnică cu FAA sub autoritatea Comisiei Europene. Însă, din cauza naturii sale declarative, MI nu oferă cadrul juridic

obligatoriu necesar pentru abordarea aspectelor legate de răspundere, de drepturile de proprietate intelectuală și reciprocitate. Memorandumul de cooperare propus, în special anexa care tratează chestiunea interoperabilității SESAR-NextGEN, va înlocui MI existent.

#### **1.4. Coerența cu celelalte politici și obiective ale Uniunii**

Memorandumul de cooperare propus va contribui la realizarea obiectivelor politicii SES deoarece sprijină programul SESAR, pilonul tehnologic al acesteia. Dezvoltarea și implementarea rapidă a noilor tehnologii și proceduri ATM vor stimula capacitatea inovatoare a Europei și competitivitatea industriei sale în întreaga lume, oferind Uniunii Europene posibilitatea de a avea un cuvânt important de spus în cadrul organismelor de standardizare.

Proiectul de memorandum va stimula cooperarea tehnică și operațională dintre părți prin oferirea unui cadru juridic clar. Un astfel de stimul corespunde politicii de cercetare a UE și va contribui la realizarea celui de-al șaptelea Program-Cadru.

## **2. CONSULTAREA PĂRȚILOR INTERESATE ȘI EVALUAREA IMPACTULUI**

### **2.1. Consultarea părților interesate**

Industria aviatică sprijină perspectivele oferite de un memorandum de cooperare între UE și SUA cu caracter juridic obligatoriu. Industria europeană se așteaptă ca prin implementarea principiilor reciprocității care stau la baza memorandumului să poată profita de oportunități comparabile pentru desfășurarea de activități de cooperare cu SUA bazate pe transparență, beneficii reciproce și pe un tratament echitabil și corect.

*Metodele de consultare, principalele sectoare vizate și profilul general al respondenților*

Pe parcursul procesului de negociere, Comisia s-a consultat cu părțile interesate, în special prin intermediul întreprinderii comune SESAR, și cu statele membre, prin intermediul comitetului special instituit de Consiliul de negociere a memorandumului.

*Sinteza răspunsurilor și modul în care acestea au fost luate în considerare*

Toate observațiile primite de la părțile interesate au fost luate în considerare în mod corespunzător la pregătirea poziției de negociere a Uniunii.

### **2.2. Obținerea și utilizarea expertizei**

Pe durata negocierilor, expertiza tehnică a fost asigurată de întreprinderea comună SESAR. Expertiza juridică a fost asigurată de Serviciul juridic al Comisiei. Nu a fost necesară consultarea experților externi.

### **2.3. Evaluarea impactului**

Memorandumul oferă un temei juridic solid care permite o cooperare tehnică și operațională aprofundată, care va conduce la elaborarea timpurie a standardelor comune în domeniul aviației civile. Mai mult, definirea, implementarea și monitorizarea principiilor reciprocității va ajuta industria europeană să pătrundă pe noile piețe din SUA. Neimplementarea reciprocității ar împiedica accesul echitabil al industriei europene pe piața din SUA.

În cazul particular al modernizării ATM, sprijinul coordonat acordat de UE și SUA activităților de standardizare ale OACI va reprezenta un vector capabil să transforme standardele comune SESAR-NextGen în standarde internaționale aplicabile ATM. Negarantarea interoperabilității ar presupune dublarea echipamentelor de bord în cazul a mii de avioane care zboară în Europa și în SUA, ceea ce ar reprezenta o investiție pe care liniile aeriene nu ar fi în măsură să și-o permită în aceste momente de criză financiară.

### **3. ELEMENTELE JURIDICE ALE PROPUNERII**

#### **3.1. Rezumatul acțiunii propuse**

Memorandumul de cooperare propus constă dintr-un document principal care stabilește principiile de bază ale cooperării și aspectele ce țin de structura de guvernanță. Documentul principal este completat de anexe și de apendicele la anexe, care vizează diverse obiective tehnice specifice în materie de cercetare și dezvoltare în sfera aviației civile. Conform solicitării formulate de Consiliu în mandatul său, prima anexă abordează interoperabilitatea SESAR-NextGEN.

Structura de guvernanță este formată dintr-un Comitet mixt compus din reprezentanți ai Comisiei, asistați de reprezentanți ai statelor membre ale UE și de reprezentanți ai FAA. Comitetul mixt poate să trateze orice chestiune legată de funcționarea memorandumului, a anexelor și a apendicelor la acesta.

#### **3.2. Temeiul juridic**

Articolul 100 alineatul (2), coroborat cu articolul 218 alineatul (5) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

#### **3.3. Principiul subsidiarității**

Datorită naturii paneuropene a transportului aerian și a necesității de a avea o abordare consecventă la nivel european, statele membre nu pot atinge pe bază bilaterală obiectivele memorandumului de cooperare cu SUA. Prin urmare, propunerea respectă principiul subsidiarității.

#### **3.4. Principiul proporționalității**

Memorandumul de cooperare dintre UE și SUA este un instrument eficient, cu caracter juridic obligatoriu, care favorizează cooperarea tehnică între cele două părți. El stabilește un cadru general care permite instituirea unor activități de cooperare care să asigure părților oportunități de cooperare comparabile pentru participarea la activitățile de cercetare și dezvoltare din orice domeniu al aviației civile.

Acordul propus nu va impune nicio povară administrativă ori financiară suplimentară, nici asupra autorităților din statele membre, nici asupra industriei.

#### **3.5. Alegerea instrumentelor**

Instrument propus: Memorandum de cooperare

Numai prin acorduri internaționale se pot stabili dispoziții în materie de relații internaționale în domeniul aviației.

#### **4. IMPLICAȚIILE BUGETARE**

Propunerea nu are nicio implicație pentru bugetul Uniunii.

Propunere de

## DECIZIE A CONSILIULUI

### **Privind semnarea și aplicarea provizorie a unui memorandum de cooperare între Uniunea Europeană și Statele Unite ale Americii în materie de cercetare și dezvoltare în sfera aviației civile**

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 100 alineatul (2), coroborat cu articolul 218 alineatul (5),

având în vedere propunerea Comisiei Europene<sup>4</sup>,

întrucât:

- (1) Comisia a negociat în numele Uniunii un memorandum de cooperare între Uniunea Europeană și Statele Unite ale Americii în materie de cercetare și dezvoltare în sfera aviației civile (denumit în continuare „memorandumul”) și anexa I la acesta care tratează chestiunea cooperării SESAR-NEXTGEN pentru interoperabilitatea globală, în conformitate cu decizia Consiliului de autorizare a Comisiei în vederea deschiderii negocierilor.
- (2) Memorandumul și anexa I la acesta au fost parafate la 18 iunie 2010;
- (3) Memorandumul și anexa I la acesta, negociate de Comisie, trebuie semnate și aplicate provizoriu, sub rezerva încheierii ulterioare a memorandumului;
- (4) Este necesar să se stabilească demersuri procedurale pentru participarea Uniunii la Comitetul mixt instituit prin memorandum, pentru soluționarea litigiilor și denunțarea anexelor și apendicelor la memorandum.

DECIDE:

#### *Articolul 1 (Semnarea)*

1. Semnarea memorandumului și a anexei I la acesta se aprobă în numele Uniunii, sub rezerva unei decizii a Consiliului privind încheierea memorandumului. Textul memorandumului și cel al anexei I la acesta sunt anexate la prezenta decizie.

---

<sup>4</sup> JO C , , p . .

2. Președintele Consiliului este autorizat să desemneze persoana sau persoanele împuternicite să semneze memorandumul în numele Uniunii, sub rezerva încheierii sale.
- 3.

#### *Articolul 2 (Aplicarea provizorie)*

Până la intrarea în vigoare, memorandumul se aplică provizoriu de către Uniunea Europeană începând cu prima zi din luna care urmează (i) datei celei mai recente note prin care părțile s-au informat reciproc cu privire la încheierea procedurilor necesare pentru aplicarea provizorie a memorandumului sau (ii) datei care cade peste douăsprezece luni de la data semnării memorandumului, în funcție de care dată survine mai întâi.

#### *Articolul 3 (Comitetul mixt)*

1. Comisia, asistată de reprezentanții statelor membre, reprezintă Uniunea în cadrul comitetului mixt instituit prin articolul III din memorandum.
2. După consultarea comitetului special desemnat de Consiliu, Comisia stabilește poziția care trebuie adoptată de Uniune în cadrul Comitetului mixt, în privința următoarelor aspecte:
  - adoptarea de anexe și apendice suplimentare la memorandum
  - adoptarea de modificări aduse anexelor și apendicelor suplimentare la memorandum

#### *Articolul 4 (Punere în aplicare)*

Comisia poate să ia toate măsurile corespunzătoare în temeiul articolelor II (B), IV, V, VII și VIII din memorandum.

#### *Articolul 5 (Soluționarea litigiilor)*

Comisia reprezintă Uniunea la consultările care au loc în temeiul articolului XI din memorandum.

#### *Articolul 6 (Denunțarea anexelor și apendicelor)*

Comisia, după consultarea cu Comitetul special menționat la articolul 3 alineatul (2), poate să denunțe anexele sau apendicele la memorandum în conformitate cu articolul XII.D din acesta.

Adoptată la Bruxelles,

*Pentru Consiliu  
Președintele*

## **MEMORANDUM DE COOPERARE**

**NAT-I-9406**

**ÎNTRE**

**STATELE UNITE ALE AMERICII**

**ȘI**

**UNIUNEA EUROPEANĂ**

ÎNTRUCÂT Statele Unite ale Americii și Uniunea Europeană au ca scop comun promovarea și dezvoltarea cooperării în domeniul cercetării și dezvoltării în sfera aviației civile; și

ÎNTRUCÂT o atare cooperare va încuraja dezvoltarea și siguranța aviației civile din Statele Unite ale Americii și din Uniunea Europeană;

Statele Unite ale Americii și Uniunea Europeană (denumite împreună „părțile” și separat „partea”) convin să întreprindă programe comune în conformitate cu termenii și condițiile de mai jos:

### **ARTICOLUL I - OBIECTIV**

- A. Prezentul memorandum de cooperare, inclusiv anexele și apendicele la acesta („memorandumul”) stabilește termenii și condițiile de cooperare reciprocă pentru promovarea și dezvoltarea cercetării și dezvoltării în sfera aviației civile. În acest scop, părțile, sub rezerva disponibilității fondurilor alocate sau a altor resurse necesare, oferă personal, resurse și servicii aferente în scopul de a asigura gradul de cooperare prevăzut în anexele și apendicele la prezentul memorandum.
- B. Obiectivele prezentului memorandum pot fi realizate prin cooperarea în oricare din următoarele domenii:
1. Schimbul de informații referitoare la programe și proiecte, rezultatele cercetării sau publicații;
  2. Realizarea de analize comune;
  3. Coordonarea proiectelor și programelor de cercetare și dezvoltare și realizarea lor pe baza eforturilor comune;
  4. Schimbul de personal științific și tehnic;
  5. Schimbul de echipamente, software și sisteme de cercetare specifice pentru activitățile de cercetare și studiile de compatibilitate;
  6. Organizarea comună de simpozioane sau conferințe; și
  7. Consultarea reciprocă în scopul stabilirii unor acțiuni concertate în cadrul organismelor internaționale corespunzătoare.

- C. Sub rezerva dispozițiilor legale și a politicilor aplicabile, în forma în care vor fi modificate ulterior, părțile promovează în cel mai înalt grad posibil implicarea participanților în activități de cooperare în temeiul prezentului memorandum, în vederea asigurării unor oportunități comparabile pentru participarea la activitățile lor de cercetare și dezvoltare. Părțile trebuie să îi implice pe participanți în activitățile de cooperare, care se vor derula pe bază de reciprocitate în conformitate cu principiile următoare:
1. avantaje reciproce;
  2. oportunități comparabile de implicare în activități de cooperare;
  3. tratament echitabil și corect;
  4. schimb rapid de informații care ar putea afecta activitățile de cooperare; și
  5. transparență.
- D. Aceste activități de cooperare vor avea loc conform anexelor și apendicelor specifice definite la articolul II.

## **ARTICOLUL II – PUNERE ÎN APLICARE**

- A. Prezentul memorandum se pune în aplicare prin intermediul anexelor și apendicelor specifice la acesta. Aceste anexe și appendice descriu, după caz, natura și durata cooperării pentru un anumit domeniu sau scop, abordarea chestiunii legate de proprietatea intelectuală, răspunderea, finanțarea, alocarea costurilor și alte aspecte relevante. Sub rezerva existenței unei dispoziții explicite contrare, în cazul unei incompatibilități între o dispoziție conținută într-o anexă sau într-un appendice și o dispoziție din prezentul memorandum, dispoziția conținută în memorandum are întâietate.
- B. Reprezentanții Statelor Unite ale Americii și ai Uniunii Europene se întrunesc periodic:
1. pentru a discuta propuneri pentru noile activități de cooperare; și
  2. pentru a revizui statutul activităților în curs de desfășurare care au fost inițiate în temeiul unei anexe sau appendice la prezentul memorandum.
- C. Coordonarea și facilitarea activităților de cooperare în baza prezentului memorandum se realizează în numele Guvernului Statelor Unite ale Americii de către Administrația Aviației Federale și în numele Uniunii Europene de către Comisia Europeană.
- D. Birourile desemnate pentru coordonarea și gestionarea prezentului memorandum, pe lângă care se depun toate cererile de servicii în temeiul prezentului memorandum sunt:
1. Pentru Statele Unite ale Americii:  
Federal Aviation Administration

Office of International Aviation  
Wilbur Wright Bldg., 6<sup>th</sup> Floor, East  
600 Independence Ave., S.W.  
Washington, D.C.  
20591 - USA  
Telefon: +1-202-385-8900

2. Pentru Uniunea Europeană:

European Commission  
Directorate-General for Mobility and Transport  
Directorate for Air Transport  
1040 Bruxelles - Belgia  
Telefon: +32-2-2968430  
Fax: +32-2-2968353

E. Legăturile cu programele tehnice pentru activități specifice se stabilesc după cum se indică în anexele și apendicele la prezentul memorandum.

### **ARTICOLUL III – CONDUCEREA EXECUTIVĂ**

- A. Părțile instituie un Comitet mixt, care va fi responsabil cu asigurarea funcționării eficiente a prezentului memorandum și care se va întruni periodic pentru a evalua eficacitatea punerii sale în aplicare.
- B. Comitetul mixt este format din:
1. reprezentanți ai Statelor Unite ale Americii, respectiv Administrația Aviației Federale (FAA - copreședinție) și din
  2. reprezentanți ai Uniunii Europene, respectiv Comisia Europeană (copreședinție), asistată de reprezentanți ai statelor membre ale Uniunii Europene.
- C. Comitetul mixt poate să convoace ad-hoc experți în domenii specifice. Comitetul mixt poate să instituie grupuri tehnice de lucru și să supravegheze lucrările acestora, inclusiv ale comitetelor și grupurilor instituite în anexele și apendicele specifice. Comitetul mixt elaborează și adoptă proceduri interne de reglementare.
- D. Toate deciziile Comitetului mixt se iau prin consens de către cele două părți care intră în alcătuirea acestuia. Aceste decizii se formulează în scris și se semnează de către reprezentanții părților în comitetul mixt.

- E. Comitetul mixt poate examina orice aspect legat de derularea prezentului memorandum, a anexelor și apendicelor la acesta. În special, comitetul mixt are următoarele sarcini:
1. organizarea unui forum în care să se discute, prin prisma prezentului memorandum și a anexelor și apendicelor la acesta, următoarele subiecte:
    - a. aspecte care ar putea apărea și modificări care ar putea afecta punerea în aplicare a prezentului memorandum și a anexelor și apendicelor la acesta;
    - b. abordări comune referitoare la introducerea de noi tehnologii și proceduri, programe de cercetare și evaluare, precum și alte domenii de interes reciproc și
    - c. proiecte de reglementări și de legislație întocmite de oricare dintre părți, care ar putea afecta interesele celeilalte părți, prin prisma prezentului memorandum și a anexelor și apendicelor la acesta.
  2. dacă este cazul, adoptarea de anexe și apendice suplimentare la prezentul memorandum;
  3. dacă este cazul, adoptarea de modificări ale anexelor și apendicelor la prezentul memorandum; și
  4. dacă este cazul, prezentarea de propuneri părților, în vederea modificării prezentului memorandum.

#### **ARTICOLUL IV – SCHIMBUL DE PERSONAL**

Părțile pot să facă schimb de personal tehnic conform necesităților dictate de desfășurarea activităților descrise în anexele sau apendicele la prezentul memorandum. Toate aceste schimburi trebuie să respecte termenii și condițiile prevăzute de prezentul memorandum, de anexele ori apendicele la acesta. Personalul tehnic care face obiectului schimbului între părți își desfășoară activitatea după cum se prevede în anexă sau în apendice. Acest personalul tehnic poate proveni de la agenți sau contractori din Statele Unite ale Americii sau din Uniunea Europeană, după cum se stabilește de comun acord.

#### **ARTICOLUL V – DISPOZIȚII PRIVIND ÎMPRUMUTURILE DE ECHIPAMENTE**

Echipamentele pot fi împrumutate de o parte („partea împrumutătoare”) celeilalte părți („partea împrumutată) în baza unei anexe sau apendice la prezentul memorandum. Următoarele dispoziții generale se aplică tuturor împrumuturilor de echipamente, sub rezerva existenței unei dispoziții contrare în acest sens într-o anexă sau într-un apendice:

- A. Partea împrumutătoare trebuie să identifice valoarea echipamentelor pe care urmează să le împrumute.
- B. Partea împrumutată trebuie să preia custodia și posesia echipamentelor la sediul părții împrumutătoare, după cum se stabilește de către părți în anexă sau în apendice. Echipamentele rămân în custodia și posesia părții împrumutate până când sunt returnate părții împrumutătoare în conformitate cu litera H de mai jos.

- C. Partea împrumutată trebuie să transporte echipamentele, pe propria cheltuială, până la sediul desemnat de părți în anexă sau în apendice.
- D. Părțile trebuie să coopereze pentru obținerea aprobărilor de export și a altor documente necesare pentru transportul echipamentelor.
- E. Partea împrumutată este responsabilă de instalarea echipamentelor la sediul desemnat de părți în anexă sau în apendice. Dacă se dovedește necesar, partea împrumutătoare trebuie să ofere asistență părții împrumutate la instalarea echipamentelor împrumutate, pe baza termenilor conveniți de către părți.
- F. Pe perioada împrumutului, partea împrumutată trebuie să opereze și să mențină echipamentele într-o stare corespunzătoare, să asigure continuarea operabilității echipamentelor și să permită inspectarea lor de către partea împrumutătoare la intervale rezonabile.
- G. Partea împrumutătoare asistă partea împrumutată la localizarea surselor de aprovizionare cu articole obișnuite și piese specifice care nu pot fi găsite cu ușurință de către partea împrumutată.
- H. La expirarea sau la denunțarea anexei sau apendicelui pertinent la prezentul memorandum ori la încheierea utilizării echipamentelor, partea împrumutată returnează echipamentele părții împrumutătoare, pe cheltuiala sa.
- I. În cazul pierderii sau avarierii echipamentelor care au fost împrumutate în temeiul prezentului memorandum și pentru care partea împrumutată și-a asumat custodia și posesia, partea împrumutată, trebuie să repare echipamentele, la solicitarea părții împrumutătoare, sau să compenseze partea împrumutătoare pentru valoarea (identificată de partea împrumutătoare la litera A de mai sus) echipamentelor pierdute ori avariate.
- J. Echipamentele care fac obiectul unui schimb în temeiul prezentului memorandum trebuie utilizate numai în scopuri de cercetare, dezvoltare și validare și nu trebuie folosite în niciun caz la aviația civilă activă sau în alte scopuri operaționale.
- K. Transferurile de tehnologie, echipamente sau alte articole în temeiul prezentului memorandum se supun legislației în materie și politicilor părților.

#### **ARTICOLUL VI – FINANȚARE**

- A. Sub rezerva existenței unei dispoziții contrare într-o anexă sau într-un apendice la prezentul memorandum, fiecare parte trebuie să suporte costurile activităților pe care le desfășoară în temeiul prezentului memorandum.
- B. Numărul NAT-I-9406 a fost alocat prezentului memorandum de către Statele Unite ale Americii în scopul identificării acestui program de cooperare; acesta trebuie menționat în orice corespondență legată de prezentul memorandum.

#### **ARTICOLUL VII – FURNIZAREA DE INFORMAȚII**

- A. Cu excepția dispozițiilor legale în vigoare sau a unui acord prealabil în scris între părți, niciuna dintre părți nu trebuie să furnizeze informații sau materiale relevante

pentru programele convenite în temeiul prezentului memorandum și al anexelor și apendicelor la acesta sau legate de acestea altor terți în afară de (i) contractorii implicați deja în activități sau în program și numai în măsura în care informațiile sau materialele sunt necesare pentru derularea respectivelor sarcini sau programe; sau de (ii) alte autorități guvernamentale ale părților.

- B. În cazul în care una dintre părți devine conștientă de faptul că, în baza dispozițiilor sale legale sau a normelor administrative, nu este în măsură sau se presupune că nu va fi în măsură să respecte dispozițiile referitoare la nedivulgarea informațiilor conținute în prezentul articol, aceasta informează cealaltă parte de îndată și înaintea divulgării informațiilor. Ulterior, părțile se consultă pentru a stabili măsurile adecvate care urmează să fie adoptate.

## **ARTICOLUL VIII – DREPTURI DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ**

- A. O parte care furnizează o proprietate intelectuală (care, în sensul prezentului memorandum, include analize, rapoarte, baze de date, software, know-how, informații tehnice și sensibile din punct de vedere comercial, date, înregistrări și documentație sau materiale asociate, indiferent de formatul sau suportul pe care sunt înregistrate) celeilalte părți în conformitate cu termenii unei anexe sau ai unui apendice la prezentul memorandum își menține aceleași drepturi de proprietate intelectuală pe care le avea înainte de realizarea transferului. Partea care furnizează un document sau un alt tip de proprietate intelectuală în temeiul unei anexe sau al unui apendice la prezentul memorandum trebuie să marcheze clar documentul sau respectivul tip de proprietate intelectuală ca fiind confidențial, sub drepturi exclusive sau ca fiind secret comercial, după caz.
- B. Cu excepția dispozițiilor care pot fi prevăzute într-o anexă sau într-un apendice la prezentul memorandum, partea care primește proprietatea intelectuală de la cealaltă parte în temeiul prezentului memorandum:
1. nu trebuie să își însușească drepturi de proprietate asupra proprietății intelectuale în virtutea primirii acesteia de la cealaltă parte; și
  2. nu trebuie să divulge proprietatea intelectuală altor terți în afara Contractorilor sau subcontractorilor angajați deja într-un program legat de o anexă sau un apendice la prezentul memorandum, fără consimțământul prealabil în scris al celeilalte părți. În cazul divulgării către un contractor sau subcontractor implicat deja în program, partea care divulgă are următoarele obligații:
    - a. să limiteze utilizarea proprietății intelectuale de către contractor sau subcontractor la scopurile precizate în anexa sau apendicele aplicabil; și
    - b. să interzică divulgarea ulterioară de către contractor sau subcontractor a proprietății intelectuale către terți, cu excepția cazurilor în care cealaltă parte își dă în prealabil consimțământul scris cu privire la divulgarea ulterioară.
- C. Cu excepția dispozițiilor prevăzute într-o anexă sau într-un apendice la prezentul memorandum, părțile vor partaja drepturile de proprietate asupra oricărei proprietăți

intelectuale dezvoltate în comun de către părți în temeiul prezentului memorandum și a anexelor sau apendicelor la acesta.

1. Fiecare parte are dreptul, în toate țările, neexclusiv și irevocabil, de a reproduce, de a pregăti lucrări derivate, de a distribui public și de a traduce respectiva proprietate intelectuală, cu condiția ca reproducerea, pregătirea, distribuția și traducerea să nu afecteze protecția drepturilor de proprietate intelectuală ale celeilalte părți. Fiecare parte sau autoritățile sale de implementare au dreptul de a revizui traducerile înainte ca acestea să fie distribuite public.
2. Toate copiile distribuite public ale articolelor din revistele științifice și tehnice, rapoartele științifice și cărțile fără drepturi exclusive care derivă direct din cooperarea în temeiul prezentului memorandum și al anexelor sau apendicelor la acesta trebuie să menționeze numele autorilor lucrărilor, cu excepția situației în care un autor refuză explicit să îi fie menționat numele.

D. Dacă una dintre părți consideră că un document sau un alt tip de proprietate intelectuală furnizat de cealaltă parte în temeiul unei anexe sau al unui apendice la prezentul memorandum nu trebuie considerat ca având caracter confidențial, exclusiv sau ca reprezentând un secret comercial, partea care nu este de acord trebuie să se consulte cu cealaltă parte pentru a soluționa disputa. Consultările pot avea loc cu ocazia unei întruniri a comitetului mixt sau a unui alt comitet ce poate fi instituit în temeiul unei anexe sau al unui apendice la prezentul memorandum.

#### **ARTICOLUL IX – IMUNITATE ȘI RĂSPUNDERE**

- A. Părțile trebuie să abordeze în anexa sau apendicele pertinent, după caz, aspectele legate de imunitate și de răspundere asociate activităților desfășurate în temeiul prezentului memorandum.
- B. Părțile convin ca toate activitățile întreprinse în temeiul prezentului memorandum și al anexelor sau apendicelor la acesta să se deruleze la un nivel adecvat de profesionalism. De asemenea, părțile sunt de acord să depună toate eforturile rezonabile pentru a reduce la minimum riscurile potențiale pentru terți și pentru a îndeplini toate cerințele de siguranță și supraveghere.

#### **ARTICOLUL X - MODIFICĂRI**

- A. Părțile pot să modifice prezentul memorandum, anexele sau apendicele la acesta. Părțile trebuie să expună detaliile acestor modificări într-un acord scris semnat de ambele părți.
- B. Modificările anexelor sau apendicelor la prezentul memorandum, adoptate de comitetul mixt, intră în vigoare în urma unei decizii a comitetului mixt, în temeiul articolului III litera D din prezentul memorandum, care trebuie semnată de copreședinții comitetului mixt în numele părților.

#### **ARTICOLUL XI – SOLUȚIONAREA LITIGIILOR**

Părțile trebuie să soluționeze prin consultare litigiile rezultate din interpretarea sau aplicarea prezentului memorandum sau a anexelor sau apendicelor la acesta. Părțile nu trebuie să recurgă la un tribunal internațional sau la un terț pentru soluționarea acestor litigii.

## **ARTICOLUL XII – INTRAREA ÎN VIGOARE ȘI DENUNȚAREA**

- A. Până la intrarea sa în vigoare, prezentul memorandum se aplică cu titlu provizoriu de la data semnării sale.
- B. Prezentul memorandum intră în vigoare la data la care părțile și-au notificat reciproc, în scris, îndeplinirea procedurilor lor interne necesare în acest scop și rămâne în vigoare până la denunțare.
- C. O anexă sau un apendice individual la prezentul memorandum, adoptat de comitetul mixt după intrarea în vigoare a prezentului memorandum, intră în vigoare în urma unei decizii a comitetului mixt, în temeiul articolului III litera D din prezentul memorandum, care trebuie semnată de copreședinții comitetului mixt în numele părților.
- D. Părțile pot denunța în orice moment prezentul memorandum sau anexele ori apendicele la acesta, cu condiția transmiterii în scris a unui preaviz de șaiszeci (60) de zile destinat celeilalte părți. Denunțarea prezentului memorandum nu afectează drepturile și obligațiile care revin părților în temeiul articolelor V, VII, VIII și IX. Fiecare parte dispune de o sută douăzeci (120) de zile să își încheie activitățile după denunțarea prezentului memorandum sau a anexelor ori apendicelor la acesta. Denunțarea prezentului memorandum are ca efect denunțarea tuturor anexelor și apendicelor încheiate de părți în temeiul prezentului memorandum.

## **ARTICOLUL XIII - AUTORITATE**

Statele Unite ale Americii și Uniunea Europeană convin în privința dispozițiilor din prezentul memorandum, după cum indică semnăturile reprezentanților lor autorizați.

STATELE UNITE ALE AMERICII

UNIUNEA EUROPEANĂ

PRIN: \_\_\_\_\_

PRIN: \_\_\_\_\_

TITLU:

TITLU:

Asistent administrator

Pentru aviația internațională

Administrația Aviației Federale

Departmentul Transporturi

## **ANEXA 1**

**LA**

### **MEMORANDUMUL DE COOPERARE**

**NAT-I-9406**

**ÎNTRE**

**STATELE UNITE ALE AMERICII**

**ȘI**

**UNIUNEA EUROPEANĂ**

### **COOPERAREA SESAR-NEXTGEN PENTRU INTEROPERABILITATE GLOBALĂ**

ÎNTRUCÂT SESAR și NextGen sunt programele de dezvoltare a unor noi generații de sisteme de management al traficului aerian care aparțin Uniunii Europene și, respectiv, Statelor Unite ale Americii;

ÎNTRUCÂT Întreprinderea comună SESAR a fost instituită prin Regulamentul (CE) nr. 219/2007 al Consiliului din 27 februarie 2007 în scopul gestionării etapei de dezvoltare a SESAR;

Statele Unite ale Americii și Uniunea Europeană (denumite împreună „părțile” și separat „partea”) convin după cum urmează:

#### **ARTICOLUL I – SCOP**

Scopul prezentei anexe este punerea în aplicare a Memorandumului de Cooperare NAT-I-9406 între Statele Unite ale Americii și Uniunea Europeană (denumit în continuare „memorandumul”) prin stabilirea termenilor și condițiilor conform cărora părțile inițiază cooperarea în vederea asigurării interoperabilității globale între programele lor de modernizare a managementului traficului aerian (ATM), NextGen and SESAR, ținând cont de interesele utilizatorii civili și militari ai spațiului aerian.

#### **ARTICOLUL II - DEFINIȚII**

În sensul prezentei anexe, termenul „validare” înseamnă confirmarea, pe parcursul ciclului de dezvoltare, a faptului că soluția propusă, inclusiv conceptul, sistemul și procedurile respectă necesitățile părților interesate.

#### **ARTICOLUL III - PRINCIPII**

În cadrul programelor NextGen și SESAR și în conformitate cu principiile enunțate la articolul I litera C din memorandum, părțile au următoarele obligații:

- A. dacă este cazul, să permită participarea reciprocă a entităților lor guvernamentale și industriale la organismele consultative și la inițiativele industriale, conform

dispozițiilor legale și administrative aplicabile și reglementărilor cărora se supun aceste organisme și inițiative;

- B. să se angajeze să asigure părților interesate ale celeilalte părți din sectorul industrial respectiv posibilitatea participării la programe de lucru și accesul la informațiile și rezultatele legate de programele și proiectele echivalente de cercetare și dezvoltare; și
- C. prin intermediul Comitetului la nivel înalt instituit în temeiul articolului V din prezenta anexă, să identifice reciproc, în documentele atașate la prezenta anexă (denumite în continuare „documente atașate”), domeniile care permit oportunități specifice pentru participarea la organismele consultative ale fiecărei părți, inițiativele, proiectele și programele de cercetare, în special domeniile care pot facilita definirea sistemelor la nivel înalt precum interoperabilitatea, definirea arhitecturii și fundamentele tehnice.

Comitetul la nivel înalt monitorizează implementarea prezentului articol și actualizează documentele atașate, dacă este cazul.

#### **ARTICOLUL IV – SFERA ACTIVITĂȚII**

- A. Sfera activității cuprinde contribuția la cercetarea, dezvoltarea și validarea pentru interoperabilitate globală în domeniul ATM. Activitățile pot include, printre altele, activitățile enumerate la punctele 1-5 din prezentul articol.

##### **1. Activități transversale**

Activitățile transversale vizează sarcinile care nu sunt specifice niciunei activități de dezvoltare operaționale sau tehnice, dar care formează relații de interdependență cu elemente ale programelor SESAR și NextGen. Aceste activități sunt foarte importante pentru cooperare, deoarece abordările divergente au implicații potențiale de proporții în ceea ce privește armonizarea și interoperabilitatea. În acest domeniu, părțile își propun să abordeze:

- a. Conceptul operațiunilor și foaia de parcurs;
- b. Dispoziții privind disocierea;
- c. Stabilirea foilor de parcurs, inclusiv a standardizării și reglementării în scopul de a facilita sincronizarea implementării;
- d. Planul întreprinderii și planificarea investițiilor;
- e. Aspecte legate de mediu;
- f. Coordonarea eforturilor tehnice în sprijinul activităților de standardizare la nivel global și al OACI în domeniul modernizării ATM;
- g. Sincronizarea și consecvența foilor de parcurs pentru avionică în scopul asigurării eficienței economice optime pentru utilizatorii spațiului aerian; și
- h. Realizarea coordonată a modificărilor tehnice și operaționale care realizează/mențin buna continuitate a operațiunilor din perspectiva unui utilizator al spațiului aerian

##### **2. Gestionarea informațiilor**

Accentul principal pus pe gestionarea informațiilor vizează să asigure distribuirea rapidă a unor informații corecte și relevante din domeiul ATM în rândul comunității părților interesate într-o manieră omogenă (interoperabilă), sigură și propice luării unor decizii în colaborare. În acest domeniu, părțile își propun să abordeze:

- a. Interoperabilitatea SWIM (*System Wide Information Management* - gestionarea informațiilor la nivel de sistem);
- b. Interoperabilitatea AIM (*Aeronautical Information Management* - gestionarea informațiilor aeronautice); și
- c. Schimbul de informații meteorologice.

### 3. Managementul traiectoriilor

Managementul traiectoriilor cuprinde schimbul de traiectorii cvadridimensionale (4D) aer/aer și aer/sol, care necesită o abordare coerentă în privința terminologiei, a definițiilor și a informațiilor de zbor în orice moment și în orice etapă a zborului. În acest domeniu, părțile își propun să abordeze:

- a. Definiția comună a traiectoriilor și schimbul;
- b. Planificarea zborurilor și actualizările dinamice ale planurilor de zbor;
- c. Managementul traficului (inclusiv integrarea și prezicerea traiectoriilor);
- d. Integrarea în ATM a sistemelor aeronautice fără echipaj (UAS); și
- e. Convergența conceptelor SESAR și NextGen referitoare la operațiuni, definițiile serviciilor și aplicațiile acestora, inclusiv a operațiilor referitoare la definirea traiectoriilor 4D și la formatul de realizare a schimbului.

### 4. Interoperabilitatea sistemelor de comunicații, navigație și supraveghere (CNS) și interoperabilitatea echipamentelor de bord

Interoperabilitatea CNS și a echipamentelor de bord include planificarea echipamentelor de bord și dezvoltarea unor aplicații și sisteme interoperabile aer/aer și aer/sol. În acest domeniu, părțile își propun să abordeze:

- a. Interoperabilitatea echipamentelor de bord, inclusiv:
  - i. Sistemul de evitare a coliziunii în zbor (ACAS);
  - ii. Foaia de parcurs pentru avionică; și
  - iii. Sisteme de bord pentru asistența la separare (ASAS) pentru asistența la separare aer/aer și aer/sol.
- b. Comunicații, inclusiv:

- i. Servicii și tehnologii de legături de date și
    - ii. O arhitectură flexibilă a comunicațiilor
  - c. Navigație, inclusiv:
    - i. Navigația bazată pe performanțe și
    - ii. Aplicații pentru sistemele globale de navigație prin satelit (GNSS) pentru etapele de rută și de apropiere, inclusiv apropierea cu ghidare verticală.
  - d. Supraveghere, inclusiv:
    - i. Servicii și tehnologie ADS (supraveghere dependentă automată) și
    - ii. Supraveghere la sol.

5. Proiecte de colaborare

Proiectele de colaborare cuprind proiectele *ad-hoc* în cazul cărora părțile convin că sunt necesare o coordonare și o colaborare focalizate. În acest domeniu, părțile își propun să abordeze:

- a. AIRE (*Atlantic Interoperability Initiative to reduce emissions* – Inițiativa transatlantică de interoperabilitate pentru reducerea emisiilor) și
- b. Îmbunătățiri ale monitorizării și geolocalizării aeronavelor deasupra oceanelor și a regiunilor îndepărtate.

- B. Dacă este cazul, părțile elaborează rapoarte, pe bază de reciprocitate, fie individual, fie în comun pentru realizarea schimbului reciproc, în care descriu conceptele de utilizare, modelele, prototipurile, evaluările, exercițiile de validare și studiile comparative legate de aspectele tehnice și operaționale ale ATM. Pentru evaluări și validări se poate utiliza o gamă largă de instrumente precum simulările și exercițiile la scară reală.

## ARTICOLUL V - MANAGEMENT

Sub rezerva disponibilității fondurilor, părțile stabilesc și gestionează proiecte și activități și se asigură că lucrările în desfășurare rămân pragmatice, respectă planificarea în timp și sunt orientate spre rezultate. În acest scop, au fost definite următoarele niveluri de management:

- A. Un Comitet la nivel înalt, format dintr-un număr egal de participanți din partea Comisiei Europene, care pot fi asistați de întreprinderea comună SESAR și de Administrația Aviației Federale (FAA).
  - 1. Comitetul la nivel înalt va fi coprezidat de câte un reprezentant al Comisiei Europene și al FAA. Comitetul la nivel înalt se va întruni cel puțin o dată pe an pentru:

- a. supravegherea cooperării SESAR-NextGen;
  - b. evaluarea rezultatelor obținute;
  - c. stabilirea lansării de noi proiecte și activități la propunerea comitetului de coordonare definit mai jos;
  - d. stabilirea unor propuneri de noi apendice sau de modificare a apendicelor la prezenta anexă, pe care le va transmite spre aprobare comitetului mixt, în conformitate cu articolul III litera D din memorandum;
  - e. transmiterea de instrucțiuni către comitetul de coordonare definit mai jos; și
  - f. monitorizarea implementării articolului III din prezenta anexă și, dacă este cazul, desfășurarea de consultări având ca temă mecanismele de participare ale industriei, sau transmiterea întrebărilor către comitetul mixt instituit în temeiul memorandumului.
2. Comitetul la nivel înalt își stabilește regulamentul de procedură și toate deciziile se iau prin consensul celor doi copreședinți.
  3. Comitetul la nivel înalt are obligația să prezinte rapoarte comitetului mixt instituit în temeiul articolului III din memorandum.
- B. Un comitet de coordonare, compus dintr-un număr corespunzător și limitat de participanți din partea întreprinderii comune SESAR și a Organizației pentru trafic aerian a FAA, care pot fi asistați de experți.
1. Comitetul de coordonare va fi coprezidat de câte un reprezentant al întreprinderii comune SESAR și al Organizației pentru trafic aerian a FAA. Comitetul de coordonare se întrunește de cel puțin două ori pe an pentru:
    - a. monitorizarea progreselor înregistrate în cazul proiectelor și activităților comune aflate în desfășurare, astfel cum se definește în apendice;
    - b. asigurarea derulării eficiente a apendicelor prin intermediul grupurilor de lucru definite mai jos;
    - c. asigurarea implementării eficiente a articolului III din prezenta anexă;
    - d. elaborarea de rapoarte adresate comitetului la nivel înalt; sau
    - e. evaluarea propunerilor adresate comitetului la nivel înalt, inclusiv a celor de includere de noi apendice sau de modificare a apendicelor la prezenta anexă.
  2. Comitetul la nivel înalt își stabilește regulamentul de procedură și toate deciziile se iau prin consensul celor doi copreședinți.
- C. Grupuri de lucru menite să se ocupe de o serie de activități sau proiecte specifice descrise în apendice. Fiecare grup de lucru este compus dintr-un număr

corespunzător și limitat de participanți. Grupurile de lucru se întrunesc în funcție de necesitate, respectă instrucțiunile comitetului de coordonare și raportează periodic acestuia.

## **ARTICOLUL VI – IMUNITATE ȘI RĂSPUNDERE**

Părțile trebuie să abordeze în anexa sau apendicele pertinent, după caz, aspectele legate de imunitate și de răspundere asociate activităților desfășurate în temeiul prezentului memorandum.

## **ARTICOLUL VII - IMPLEMENTARE**

- A. Toate lucrările prevăzute în prezenta anexă sunt descrise în apendice, care, la intrarea lor în vigoare, devin parte din prezenta anexă.
- B. Fiecare apendice este numerotat secvențial și conține o descriere a lucrărilor ce trebuie efectuate de părțile sau de entitățile pe care le desemnează în acest sens, inclusiv locul și durata planificată a acestora, a personalului și a altor resurse necesare pentru efectuarea lucrărilor; a costurilor estimate, precum și orice alte informații pertinente referitoare la lucrări.

## **ARTICOLUL VIII - DISPOZIȚII FINANCIARE**

Finanțarea lucrărilor ce se vor desfășura în temeiul prezentei anexe va fi asigurată în conformitate cu articolul VI din memorandum.

## **ARTICOLUL IX – PUNCTE DE CONTACT**

- A. Birourile desemnate pentru coordonarea și gestionarea prezentei anexe sunt următoarele:
  - 1. Pentru Statele Unite ale Americii:
    - Africa, Europe & Middle East Office, AEU-10
    - Federal Aviation Administration
    - Wilbur Wright Bldg., 6<sup>th</sup> Floor, East
    - 600 Independence Avenue, S.W.
    - Washington, D.C. 20591 – USA
    - Telefon: +1 202-385-8905
    - Fax: +1 202-267-5032
  - 2. Pentru Uniunea Europeană:
    - Single European Sky and ATC Modernisation Unit
    - Directorate-General for Mobility and Transport

Directorate for Air Transport

European Commission

Rue De Mot 24

1040 Bruxelles - Belgia

Telefon: +32 2 296 84 30

Fax: +32 2 296 83 53

- B. Legătura cu programul tehnic pentru activități specifice se va stabili conform precizărilor din apendicele la prezenta anexă.

#### **ARTICOLUL X – INTRAREA ÎN VIGOARE ȘI DENUNȚAREA**

- A. Până la intrarea sa în vigoare, prezenta anexă se aplică cu titlu provizoriu de la data semnării sale.
- B. Prezenta anexă intră în vigoare la data la care părțile și-au notificat reciproc, în scris, îndeplinirea procedurilor lor interne necesare în acest scop și rămâne în vigoare până la denunțare, în conformitate cu articolul XII din memorandum. Denunțarea prezentei anexe are ca efect denunțarea tuturor apendicelor încheiate de părți în temeiul prezentei anexe.

#### **ARTICOLUL XI - AUTORITATE**

Statele Unite ale Americii și Uniunea Europeană convin în privința dispozițiilor din prezenta anexă, după cum indică semnăturile reprezentanților lor autorizați.

STATELE UNITE ALE AMERICII	UNIUNEA EUROPEANĂ
PRIN: _____	PRIN: _____
TITLU: Asistent administrator Pentru aviația internațională Administrația Aviației Federale Departmentul Transporturi	TITLU:
DATA	DATA

LOCUL:

LOCUL: